

Романенко Оксана,

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри юридичної психології,
Національна академія внутрішніх справ*

ТРЕНІНГ ЯК МЕТОД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

Професійна підготовка курсантів закладів вищої освіти МВС України потребує постійного удосконалення з огляду на ускладнення діяльності поліцейських у сучасних умовах. Різні аспекти вивчення цієї проблеми представлені в дослідженнях українських учених. Так, професійна підготовка визначається як сукупність заходів, спрямованих на соціально-професійний розвиток особистості поліцейського, поміж яких першочергового значення набувають формування професійної стійкості, спостережливості, уміння встановлювати психологічні контакти [2]. Обґрунтовується необхідність оновлення професійно підготовки та її адаптації до сучасних умов, що потребує не тільки вдосконалення наявних програм, підготовки, а й інтеграції новітніх технологій, підвищення рівня організаційно-управлінської роботи та розвитку ключових компетентностей, таких як лідерство, комунікація, психологічна стійкість, здатність до оперативного прийняття рішень тощо. Важливим завданням також є підготовка кадрів до роботи в умовах змін і кризових ситуацій [1]. Уточнено комплекс професійно важливих рис особистості поліцейського (психофізіологічних, моральних, інтелектуальних, мотиваційних і комунікативних), які необхідно формувати на всіх етапах професійної підготовки та вдосконалення в професійній діяльності [5]. Важливою умовою ефективності професійної підготовки також є індивідуальний підхід до кожного курсанта на етапі його навчання в ЗВО зі специфічними умовами та врахування індивідуальних характеристик. Доцільним є вивчення запитів курсантів під час побудови траєкторії індивідуального навчання [3].

Формування професійно важливих рис особистості поліцейського в процесі професійно-психологічної підготовки реалізується через застосування інтерактивних методів навчання, передусім проведення тренінгів і ділових ігор. Учені розглядають методичні та практичні аспекти формування професійної компетентності офіцера поліції засобами тренінгу [4]. Представлено результати дослідження ефективності впливу тренінгових процедур на динаміку професійної ідентичності курсантів. З'ясовано, що тренінг розширює знання курсантів з питань професійної ідентичності, сприяє поглибленню їхніх знань щодо передумов професійного становлення та розвитку, окреслює пріоритети в

професійній діяльності. Встановлено, що після тренінгу позитивною є динаміка зростання рівня як професійної ідентичності курсантів загалом, так і її окремих компонентів, передусім проектно-поведінкового та мотиваційно-ціннісного компонентів професійної ідентичності [6].

Тренінг – це багатофункціональний метод цілеспрямованих змін психологічних феноменів людини, групи та організації з метою гармонізації професійного й особистісного буття людини. Поняття «тренінг» використовують для позначення широкого кола методик, що ґрунтуються на різних теоретичних засадах.

Обґрунтуємо доцільність застосування тренінгових технологій у системі професійної підготовки курсантів на етапі навчання у закладах вищої освіти МВС України.

1. Важливою перевагою тренінгових технологій є можливість створення для курсантів безпечного середовища для експериментів і помилок, що сприяє створенню так званого штучного досвіду. На відміну від реальних ситуацій, у процесі проведення тренінгів можна апробувати різні стратегії прийняття рішень, що дає змогу краще передбачати наслідки своїх дій та формувати ефективні моделі поведінки. Це сприяє розвитку загальних компетенцій, необхідних для роботи поліцейського. Поміж них – навички критичного мислення, уміння працювати в команді, комунікативні здібності, стресостійкість.

2. Застосування тренінгових технологій у на етапі професійного навчання дає змогу визначити та скоригувати певні стереотипи, які можуть виявлятися в професійній взаємодії. У процесі тренінгу здійснюють моделювання ситуацій взаємодії з представниками різних соціальних груп, що надає можливість об'єктивно оцінювати ситуацію та діяти в межах закону, не допускаючи дискримінації. Таким чином забезпечуються оптимальні умови для усвідомлення професійної етики поліцейських і моральних принципів професійної діяльності.

3. Безсумнівною перевагою тренінгових технологій є можливість їхньої адаптації до різних навчальних завдань. Відповідно до специфіки підготовки курсантів, тренінги можуть бути спрямовані на як на формування конкретних навичок, наприклад, тактики затримання правопорушників, опитування свідків злочину, взаємодії з різними категоріями громадян, так і мати більш комплексний, особистісно орієнтований характер.

4. Важливим елементом застосування тренінгових технологій є можливість залучення учасників до процесу розроблення тренінгових програм шляхом застосування методу проектів, створення фокус-груп, анкетування, у процесі якого учасники можуть висловлювати свої пропозиції стосовно

вдосконалення процесу навчання. Це створює умови для реалізації суб'єкт-суб'єктного підходу в системі професійно-психологічної підготовки, сприяє формуванню почуття відповідальності за професійне самовизначення, загалом підвищує ефективність тренінгів.

5. Застосування широкого спектру інтерактивних методів (моделювання, кейс-метод, групова дискусія, мозковий штурм, психогімнастичні вправи, зворотний зв'язок, рольові ігри тощо) сприяють згуртованості курсантського колективу, обміну досвідом, формуванню компетенцій для успішного виконання службових обов'язків.

Таким чином, у процесі тренінгу відбувається не тільки формування певних знань і вмінь, а й створюються умови для розвитку та гармонізації особистості курсантів. Важливим є постійне вдосконалення тренінгових програм, моніторинг їхньої ефективності, адаптація до практичних запитів і вимог діяльності правоохоронної системи.

Список використаних джерел:

1. Бойко-Бузиль Ю.Ю. Особливості та специфіка професійної підготовки поліцейських в Україні. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Психологія»*. 2024. № 9 (37). С. 1075–1087. DOI: 10.52058/2786-5274-2024-9(37)-1075-1087

2. Гончарова Н.О. Особливості професійно-психологічної підготовки працівників правоохоронної діяльності. *Психологія і особистість*. 2021. № 2 (20). С. 165–175. DOI: 10.33989/2226-4078.2022.1.252065

3. Думко Н.В. Врахування особистісних запитів курсантів поліції на побудову власної траєкторії навчання. *Наукові записки*. 2021. № 145. С. 54–62. DOI: 10.31392/nz-npu-145.2019.06

4. Клаур С., Денисовський М. Професійна компетентність офіцера поліції: методичні та практичні аспекти формування засобами тренінгу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2022. № 7–8 (121–122). С. 68–79. DOI: 10.24139/2312-5993/2022.07-08/068-079

5. Пампура І.І., Бойко-Бузиль Ю.Ю. Професійно важливі якості у системі професійної підготовки поліцейських. *Перспективи та інновації науки. Серія «Психологія»*. 2024. № 9 (43). С. 631–643. DOI: 10.52058/2786-4952-2024-9(43)-631-643

6. Shlomin O.Y. Training Technologies as Means for Forming the Professional Identity of Police Officers during Professional Genesis. *Law and Safety*. 2020. Vol. 76, No. 1. P. 167–171. DOI: 10.32631/pb.2020.1.24